

Sveriges geologiska undersökning

Dokumentation av grustäkt vid Björkeröd, Hässleholm

Kärstin Malmberg-Persson

Utförd inom programmet för
Geologisk Dokumentation

Dokumentation av grustäkt vid Björkeröd, Hässleholm

SGU-rapport
2007:30

SGU-rapport
2007:30

Dokumentation av grustäkt vid Björkeröd, Hässleholm

En grustäkt ca 7 km NNV om Hässleholm dokumenterades den 2 oktober 2007 av Kärstin Malmberg Persson, SGU. Täkten drivs av AB Bröderna Hall i Hässleholm och är belägen på topografiska bladet 3D Kristianstad NV (ruta 6d).

Koordinater i rikets nät: 6234950, 1368700. Höjd över havet: ca 85 m.

Täkten ligger i en isolerad, brant kulle som är utdragen i väst-östlig riktning. Kullens översta del når över 100 m ö.h. Endast den östligaste delen av kullen återstår idag. Området ingår i en stor, komplex isälvsavlagring med en eller flera centralt belägna åsryggar i NNO-lig riktning (fig. 1). Åsarna omges av kullar och fält bestående av sand och grus.

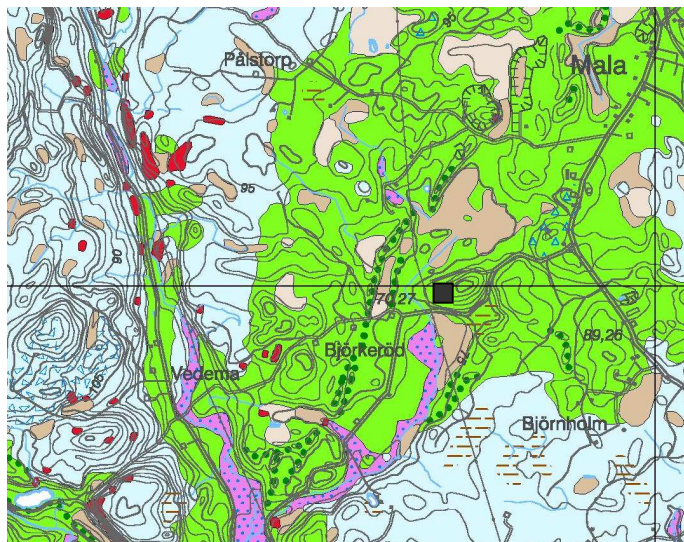

Fig. 1. Jordartskarta i skala 1: 50 000 över området vid Björkeröd (SGU Ae 111). En svart ruta markerar taktens läge. Mörkgröna prickar markerar åsryggar.

Kullen i vilken täkten ligger är ett kamedelta, dvs. ett delta avsatt i en lokal issjö, omgiven av smältande dödis. Kullens branta sidorna är iskontakter. Den högsta, östra delen utgör deltats proximala del. Där finns det grövsta materialet. Materialtillförseln vid deltats uppbyggnad har skett via en isälva som runnit från öster mot väster. Kullens markyta sluttar mot väster och där, i den distala delen, är materialet finare och domineras av sand med inslag av silt.

I skärningarna syns en tunn ytbeädd av stenigt grus – sandigt grus. Därunder finns deltats mittbädd som huvudsakligen består av sand i stupande lager. Sedimenten är delvis deformerade, främst genom branta förkastningar, vilket tyder på att deformationerna skett när omgivande och underliggande dödis smält bort.

Täkten är ca 270 m lång i öst-västlig riktning. Vid fältbesöket pågick brytning i taktens östra del, men även i norra delen fanns friska skärningar. Fyra skärningar dokumenterades och redovisas nedan.

Skärning 1, längst i väster (koord: 6234973, 1368474) riktning 60°, vetter mot söder.

Lagerföljd:

Den översta delen av lagerföljden (ca 1 m?) har schaktats bort. Bestod troligen av sandigt grus.

- 0 – 0,4 m sandigt grus, i skikt som stupar mot VSV. Erosiv störd kontakt till
- 0,4 – 1,6 mellan- och finsand i ripples (A + B-typ), enstaka skikt av lerig silt (fig. 2)
- 1,6 – ca 6,5 rasmassor, troligen sand i ripples och planparallell skiktning

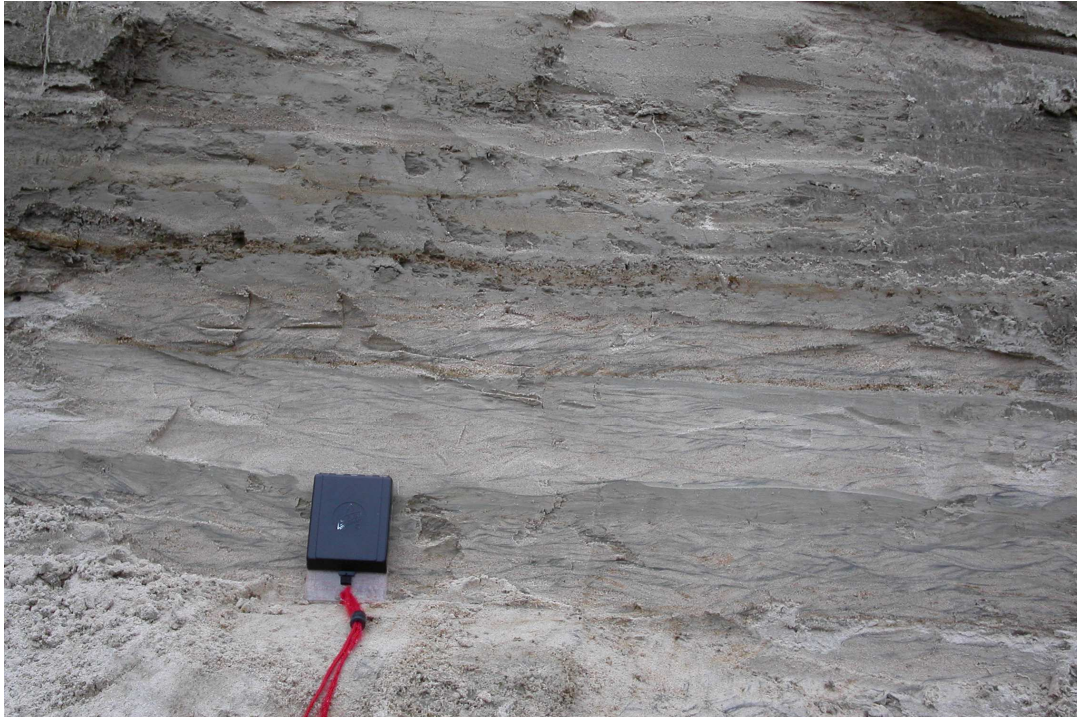

Fig. 2. Finsand med skikt av lerig silt i övre delen av skärning 1.

Skärning 2 (koord. 6234880, 1368605) riktning 100°, vetter mot söder.

Lagerföljd:

Den översta delen av lagerföljden (ca 1 m?) har schaktats bort. Bestod troligen av sandigt grus.

- 0 – 0,1 m sandigt grus, välrundat. Erosiv kontakt till
- 0,1 – 1,5 finsand i B-ripples och tunna siltskikt
- 1,5 – 7,0 väl sorterad mellansand i plana skikt som stupar mot öster – nordost, en del skikt av grovsand och fingrus. Även lager med finsand i B-ripples och plana lager (fig. 3).

I övre delen av skärningen finns en skredmassa bestående av strukturlös sand med siltklaster, som avgränsas av en brant förkastning i öster (fig. 4) och en skålformad förkastning i väster.

Deformationen har troligen uppkommit genom att underliggande isrester smält, varvid övre delen av lagerföljden omlagrats vid ett skred.

Fig. 3. Välsorterad mellansand i skärning 2.

Fig. 4. En brant förkastning avgränsar en skredmassa till vänster i bild och ostörda lager till höger.

Skärning 3 (koord. 6234982, 1368645) riktning 100°, vetter mot söder.

Lagerföljd:

- 0 – 0,15 m stenigt grus, välrundat – kantavrundat. Bergartsinnehåll: urberg och en hel del s.k. Kristianstadflinta från lokala kritförekomster (fig. 5).
- 0,15 – 3,0 sand i plana skikt med inslag av grus- och siltskikt. I sanden ligger spridda runda stenar, upp till 10 cm stora. Detta lager är troligen omlagrat och byggs upp av en blandning av sanden och det överlagrande gruset (fig. 6). Kontakten till ostörda lager i öster utgörs av en deformationszon med förkastningar och veck (fig. 7).
- 3,0 – 5,0 välsorterad mellansand med ripples, planskiktning och trågorsskiktning.
- 5,0 – 10,0 rasmassor

Fig. 5. Kristianstadflintor.

Fig. 6. Sand med lager av grus och välrundade stenar. Backsvalor har byggt bon i sandlagren.

Fig. 7. Övre delen av skärning 3 med deformationer.

Skärning 4 (den aktiva delen av tåkten, längst i öster, koord. 6234949, 1368736) riktning 160°, vetter mot väster.

Lagerföljd:

- 0 – 1,0 m stenigt grus (deltats ytbädd)
- 1,0 – 8,0 omväxlande grus- och sandlager med trågorsskiktning, plana lager och ripples (fig. 8).
- 8,0 – ca 15 välsorterad sand med enstaka grusskikt i lager som stupar mot söder till SSV (fig. 9).

Fig. 8. Övre delen av skärning 4.

Fig. 9. Skärning 4.

Referens:

Ringberg; B., 1992: Jordartskartan 3D Kristianstad NV. Karta och beskrivning. *Sveriges Geologiska Undersökning Ae 111.*